

מסורת הש"ס

גמ' (א) [לקמן טו.] תמורה ה. (ב) רש"י מ"ו [ג] [ג'יטין 5. תמורה ה.] (ד) [ג'טיל יג. פסחים מה:] (ה) [לקמן טו. חולין קמא.] (ו) [לקמן טו.] לא נמלא כן בכתוב וי"ל ואל המקדש לא חזא וכן הביאו הרמב"ם בס' מנחות מלות לא תעשה מנחה ע"ב ללוא ימירה [וע"פ חו"מ חולין פא. סוף ד"ה פ. הנהגת המוסר] (ז) [וע"פ חו"מ חולין פ. ד"ה הנהג.]

הגהות הב"ח

(א) גמרא במאי גמר מנייה (אי בק"ו וכו' אלא אמר רבא) תח"מ וי"ב ס"א אי בק"ו איבא למיפדך מה למוציא שם רע שבן לא עשה מעשה אי במה מוציא איבא למיפדך בירבובינן אלא אמר רבא: (ב) תוס' ד"ה אם וכי דעשה שאינו שיהיה כולל הוא דהו': (ג) ד"ה הניחא וכו' קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אם וכי שילוח שיהא כל ימיו כ"ג ד"ל"ל ע"י סוף הדבור דלקמן:

הגהות

תוס' ד"ה כל ימיו שילוח שיהא כל ימיו כ"ג ד"ל"ל ע"י סוף הדבור דלקמן:

תורה אור

גמ' [א] צו אח בני ישראל וישלחו מן הפתחה פל צרוע וכל וכל כמא קנפיש: מן עד נקבה תשלחו אל מותן לפתחה תשלחו ולא יטמאו את מותניהם אשר אני שבן פתוחם:

(ב) [מסכת ה. ד"ג]

[ג] ונתנו תאיש השבב עמה לאבי העגור חמישים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שפחה כל ימיו:

(ד) [דברים כג. טו.]

[ז] ונעשו ארו מאה כסף ונתנו לאבי העגור פי הוציא שם רע על פתוחת ישראל ולו תהיה לאשה לא יוכל שפחה כל ימיו: (דברים כג. טו.)

אלו הן הלוקין

אמרו לו. אחרים ששמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה: אמר להם לא. חזר צו: בתיבא ותנינא. מלינו כחזב לא תעשה שקדמו עשה ותנינן עליה לוקין ולא סגי ליה צקיים העשה: תנינא

הבא אל המקדש טמא. קח חשיב ליה באלו הן הלוקין: משום דקשיא ליה אינפ. נערה צמולה דלשכתן ביה לא תעשה שקדמו עשה דכתיב (דברים כג) ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה ותנינא עלה שקיים את העשה אם גירשה ויחזירנה ויפטור אלמלא לא שניתק לעשה חשיב ליה: אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה ויחזירנה ממזיר ואינו לוקה: ואם

בהן הוא. שאסור בגרושה לוקה ואינו ממזיר: ואמאי. אם ישראל לא הוה ממזיר ואינו לוקה אם איתא לדברי יוחנן הא לא תעשה שקדמו עשה הוה: אמר עולא. האי לאו שניתק לעשה הוה דאי לאו לנתוקי לאוי איתא האי עשה לא הוה מלטרין למכתביה דאי למחלו ולומר שישלח לא יאמר לו תהיה לאשה ונגמר ממנויה שם רע דכתיב ביה נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה: אם אינו ענין. לפני הגירושין ולומר שישלח תנאו ענין לאחר הגירושין ולומר ששם שלחה יחזירנה ותהיה לו לאשה ויפטור מן הלאו: ואבתי. הא

אילטרין למיכתביה ושנו ענין לפני דאי לא כתביה אונם ממנויה שם רע לא גמר דלנא אמנינא מה למנויה שם רע דין הוא שיקנסוהו לכנסה שכן לוקה ומשלם בתמלו כדכתיב ויכרו אותו וענשו אותו ואמרינן ככתובות (דף מו.) ויכרו זה מלקות: מזה אונם שאינו לוקה. בתמלו אמר רבנא לן כתביה אונם ממנויה שם רע לא כל שכן: ואם אינו ענין לפני שהרי בעצמו כתוב כן תנאו ענין לאחריו: שהרי אשתו היא. שכבר קידשה ונסאה: וגמר מיניה. דכי היכי דמנויה שם רע לא לקי בגירושין חס החזיר אונם נמי לא לקי: אי בק"ו. מה מנויה שם רע שלוקה ומשלם בתמלו אינו לוקה בגירושין אונם לא כל שכן: אלא אמר רבא.

הא דתנינא צאונם ממזיר ואינו לוקה טעמא משום דעל כרתך לאו שניתק לעשה הוה דאמר קרא כל ימיו לא הוה ליה למיכתב אלא לא יוכל לשלחה מנאי כל ימיו הכי קאמר לא תהא בשילוחיה כל ימיו אלא יחזירנה ועל כרתך עמוד והחזר קאמר והכי קאמר ולו תהיה לאשה אם שלחה שאלו יהו שילוחיה לכל ימיו הכי העשה אחר העצרת הלאו: והא לא דמי לאויה. הא דאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימיה שאין צו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות: מוגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אתא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עצרת הלאו לנתק כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשימו לאו שניתק לעשה והרצתה לו זמן לקיים העשה כל ימיו ולדברין הא דתנינא ממזיר ואינו לוקה לעולם קאמר כל זמן שיכול לומר אני ממזיר אין צ"ד מלקין אותו הניחא למאן דתני לקמן בלאו הניתק לעשה בטל את העשה חייב על הלאו לא בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בצטוול העשה ואינו נגמר עד שיצטול את העשה צדיקם ציטול עולם שאלו יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בצמורה שאין מצטול את העשה אלא א"כ מדירה שלא תהיה ממנו נדר שאין לו הפרה כלקמן אלא למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בצטוול העשה שמשעה שעבר הלאו נגמר אבל העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים העשה ויפטור או ילקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיצא לצ"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים הכי עולם דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

פרק שלישי

מכות

טו.

תנינא הבא למקדש טמא. לוקה משום דלא הוה לאו הניתק לעשה לפי שקדמו עשה ללאו וא"ת דלמא שאני התם דאיכא תרי לאוי ולא יעמאו מחניהם ויולא יעמאו מקדשי ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוי דהכי משנינן בתמורה (דף ד. טז) גבי

המר ימיר דמשום הכי לא הוה לאו הניתק לעשה משום דאיכא תרי לאוי ולא עקר חד עשה תרי לאוי וי"ל דלא דמי דשאני התם דתרי לאוי סמוכין להדדי לא יחליפו ולא ימיר אותו אבל הכא דאינן סמוכים אי איתא דלא קדמו עשה הוה ניתק: אם כהן הוא לוקה ואינו ממזיר. וליכא למימר דלאתי עשה ודמי לא תעשה (ג) ועשה שאינו שיה

בכל דהא אי אמרה לא בעינא דתרי ליכא עשה כלל: ב"ר ימיו בעמוד והחזר קאי. פירש צקונטרס דקאי אלא ויכל לשלחה כל ימיו שילוח שלא יהא כל ימיו וצ"פ עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) פירש דקאי אלו תהיה לאשה לפני דהכי קאמר תהיה לאשה כל ימיו כלומר שכל ימיו הוא בלו תהיה לאשה בעמוד והחזר:

הניחא למאן דתני בטלו ולא בשלח. פירש צקונטרס דקאי לשיטתו דרשב"א דכל ימיו בעמוד והחזר יש לו תקנה בצמורה שאין מצטול העשה אלא אם כן הדירה דלא אינו יכול לומר עדיין אשאלה אלא למאן דתני קיימו (א) מנאי איכא למימר צכולי שמעתתא פירש הקוטני דקיימו היינו כשמוהירין אותו צ"ד לקיים העשה הוא מקיימו וקשה דאם כן מנאי פריך דלמאן דלמיר קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו בעמוד והחזר הא שפיר משכמת לה דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא צא לצ"ד לכך נראה דלא מיקרי קיימו אלא

בקל וחומר אי במה מצינו איכא למיפדך (ב) (בדפרכינן) מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא (ג) כל ימיו בעמוד והחזר וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזר א"ל רב פפא לרבא והא לא דמי לאויה (ד) ללאו דחסימיה א"ל משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מוגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מוגרע גרע א"ל ההוא לנתוקי לאו הוא דאתא הניחא למאן דאמר ביטלו ולא ביטלו אלא למאן דאמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר מירי

הכי עשה אחר העצרת הלאו: והא לא דמי לאויה. הא דאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימיה שאין צו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות: מוגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אתא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עצרת הלאו לנתק כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשימו לאו שניתק לעשה והרצתה לו זמן לקיים העשה כל ימיו ולדברין הא דתנינא ממזיר ואינו לוקה לעולם קאמר כל זמן שיכול לומר אני ממזיר אין צ"ד מלקין אותו הניחא למאן דתני לקמן בלאו הניתק לעשה בטל את העשה חייב על הלאו לא בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בצטוול העשה ואינו נגמר עד שיצטול את העשה צדיקם ציטול עולם שאלו יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בצמורה שאין מצטול את העשה אלא א"כ מדירה שלא תהיה ממנו נדר שאין לו הפרה כלקמן אלא למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בצטוול העשה שמשעה שעבר הלאו נגמר אבל העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים העשה ויפטור או ילקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיצא לצ"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים הכי עולם דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

מיד

עד קם אכל נראה לנאורה דע"ה הוא וי"ל אכל הניח את הנומר. וע' רמב"ם בס' המשנה ויחזירו שמשפ"ס דאיכא דנייהו אם לא טעל בדיקום רק ממנו"ע ע"ש.

מסכת פרה פרק ה' המושך משנה ז' עשו לה עטרה של טיט והלכו המים לשם, פסולין. אם היה בריא כדי שיצטיל עפוה, כשרים:

עין משפט

בב א מ"י פ"א מהל' נערה ה' א סגנ עשין זו טוש"ע אה"ע ס"י קטו סעיף ג.

רבינו חננאל

כגון וישלחו מן הפתחה כל צרוע וגו' הרי עשה אל מחורן למחנה השלחום ולא יטמאו את מחנהם הרי לא תעשה ולוקין עליו. וקשיא ליה לר' יוחנן א' הכי אמאי תניא אונם שגירש את ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו ממזיר ישראל מחזיר ואינו לוקה אמאי אינו לוקה לא תעשה שקדמו עשה הוא שנאמר ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל לשלחה כל ימיו. ובא עולא לפרק כי זה לא תעשה שניתק לעשה הוא דהאי ולו תהיה לאשה וכתב באונם אינו צריך לפני דגמר ממנויה שם רע אלא לאחריו הוא דאתא שאם יגיש יחזור ויקחנה ולו תהיה לאשה לפיכך לא לקי. ודחי' להאי סברא הכי אונם ממנויה שם רע לא גמר דאיכא למיפדך בו. אלא לא הוה צריך למכתב ולו תהיה לאשה במנויה שם רע שהרי כבר אשתו היא למה נאמר לומר שאם גירש מוציא שם רע אחרי שלקה ונעשו אותו לוקה אלא מחזירה בעל כרחו ודוי וגמר אונם ממנויה שם רע שמחזיר ואינו לוקה. ודחי' איכא למיפדך מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה תאמר באונם שעשה מעשה ופריך רבא למה אונם אינו לוקה משום דכל ימיו בעמוד והחזר קאי ומיתקן (דלאו) [הלאו] שבו וכן א"ר יוחנן. ואקשינן והא לא דמי לאו שקדמו עשה ללאו דחסימיה. ומתמיהנן משום דכתב עשה יתירא גרע ליה. ואקשי' אי הכי לאו שניתק לעשה נמי נימא הכי משום דכתב ביה גבי נותר לא תחזירו ממנו עד בקר והודו כתב והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו מיגרע גרע. ופרקינן הא והנותר ממנו עד בקר לתקניה ללאויה הוא דאתא. כלומר אם עבר והחזיר ישרפנו בבקר ודוי. ואמרינן הא ניחא למאן דתני כל מצות לא תעשה שיש בה קום פשה קיים עשה שבה פטור לא קיים חייב(ב) היינו דאיכא למימר לתקניה לאו הוא דאתא אלא למאן דתני ביטלו חייב כגון שהאכיל והנותר לכלבים הוא דחייב דהא לא אפשר למישרפיה אבל איכא אם הנותר כמות שהוא אע"פ שלא שרפו אותו חייב מאי איכא למימר

(א) גירסת רבינו בכל המובא להיק' מניסת רכ"י וע' רמב"ן ורמב"ם. (ב) כ"ה בס ענין